

Správa NP Poloniny, Ulica mieru 193, 067 61 Stakčín
tel./fax:057/7624424, e-mail: poloniny@nppoloniny.sk

NÁRODNÝ PARK POLONINY *v 101 otázkach a odpovediach*

*„Vo dne v noci uvažuj o pamiatkach otcov,
pozoruj deje a pomníky zápisov,
lebo nie je pekné chodiť
po svojej vlasti ako cudzinec.“
Falvius Magna Cassiodor*

Zostavila: Iveta Buraľová
Autor perokresieb: Miro Buraľ
Publikácia vydaná vo vlastnej réžii S-NP Poloniny v Stakčine

**98. V ktorej obci sa nachádza riaditeľstvo Správy NP Poloniny?
V ktorej obci má NP Poloniny informačné stredisko?**

Riaditeľstvo sa nachádza v obci Stakčín, informačné stredisko v obci Nová Sedlica.

99. Ako sa volá sympatický a obľúbený maskot NP Poloniny?

Maskotom NP Poloniny je plyšový vlk Ňufáčik.

100. Koľko má v súčasnosti Slovensko národných parkov. Vymenuj aspoň päť.

Na Slovensku bolo vyhlásených 9 národných parkov – Tatranský národný park, NP Nízke Tatry, NP Slovenský raj, NP Malá Fatra, Pieninský NP, NP Muránska planina, NP Poloniny, NP Veľká Fatra, NP Slovenský kras.

101. Ktoré významné sviatky sa spájajú s ochranou prírody? Vymenuj štyri z nich.

K významným ochranárskym sviatkom patria: Svetový deň mokradí (2.2.), Dni ochrany prírody a krajiny (21.3. - 1.4.), Deň vtáctva (1.4.), Mesiac lesov (apríl), Svetový deň sťahovavých vtákov (10. máj) Mesiac kvetov (máj), Mesiac poľovníctva a ochrany prírody (jún), Svetový deň vody (22.3.), Deň Zeme (22.4.), Deň národných parkov (24.5.), Svetový deň životného prostredia (5.6.), Medzinárodný deň ochrany ozónovej vrstvy (16.9.), Svetový deň zvierat (3.10.).

Národný park Poloniny,

je krásna, a tak málo poznaná krajina, celkom na konci, v kúte maličkého Slovenska, ukrytá pod rúškom tajomného závoja. Krajina prostých, jednoduchých ľudí, ale i veľkých osobností. Krajina úžasne bohatá na krásu, pestrosť, jedinečnosť, lásku i úprimnosť, ale i plná neistoty, problémov, ľudských nezhôd. Krajina učupená pod Beskydom.

Je to rozprávková a takmer neporušená krajina, tam kdesi v diaľke, v tom najvýchodnejšom cípe Slovenska. Krajina mohutných bukov, prastarých dubov i stáročných jedlí, ktorá je domovom mnohých výnimočných živočíchov i rastlín. Krajina históriou opradená, našimi dedami a pradedami do daru nám odovzdaná.

*... a najkrajšie sú tam rána:
keď sa slnko prebúdzá
a pohľadá koruny prastarých bukov
a lúčom poštekli rozospátého motýľa
a rannú rosu premení na trblietavý diamant
a vykúpe sa v roztopašných vlnkách potôčika.
A najkrajšie sú rána,
keď sa celý svet usmieva,
keď sa celý svet usmieva spolu so mnou.*

Litera Zákona Národnej rady SR č.543/2002, § 19 ods.1 o ochrane prírody a krajiny národný park definuje takto: *Národný park je rozsiahlejšie územie, spravidla o výmere nad 1 000 ha, prevažne s ekosystémami podstatne nezmenenými ľudskou činnosťou, alebo v jedinečnej a prirodzenej krajinskej štruktúre, tvoriace nadregionálne biocentrá a najvýznamnejšie prírodné dedičstvo, v ktorom je ochrana prírody nadradená nad ostatné činnosti.*

Národný park Poloniny bol vyhlásený Nariadením vlády SR zo dňa 23.9.1997, s účinnosťou od 1.10.1997 na výmere 29 805 ha s ochranným pásmom 10 973 ha. Je situovaný do Prešovského kraja a zaberá značnú časť okresu Snina. Územie je národnostne zmiešané, žijú tu predovšetkým Rusíni – Ukrajinci. V súčasnosti sa na území NP Poloniny rozprestiera 10 obcí: Jalová, Príslop, Kolbasov, Ulič, Uličské Krivé, Ruský Potok, Zboj, Nová Sedlica, Topoľa, Runina. Spádovou obcou je stredisková obec Ulič s 1.000 obyvateľmi. Radikálnym zásahom do sídelnej štruktúry a života miestneho obyvateľstva bola výstavba Vodárenskej nádrže Starina. Bola napustená v roku 1987. V dôsledku jej výstavby bolo vyst'ahovaných 7 obcí: Starina, Veľká Poľana, Zvala, Ostružnica, Ruské, Dara, Smolník. Územie NP Poloniny hraničí s územím Ukrajiny a Poľska. Jeho najvyšším miestom je trojhраниčný bod – vrch Kremenec (1210 m. n. m.). Polohu NP Poloniny v slovensko-ukrajinsko-poľskom trojhраниčí symbolizuje trojuholníkovitý tvar loga národného parku. Vypĺňa ho siluéta vlka a čemerice purpurovej ako najcharakteristickejších predstaviteľov fauny a flóry územia. Nad siluétou čemerice je znak MAB ako symbol programu Človek a biosféra, do ktorého je územie NP zapojené. Funkciou a hlavnou úlohou NP Poloniny je chrániť prírodu územia, realizovať vedecký výskum a poskytovať rekreačno – poznávacie možnosti návštevníkom územia. Územie národného parku je bohaté nielen na prírodné, ale i kultúrne dedičstvo našich predkov. Najhodnotnejšími pamiatkami sú drevené kostolíky v obciach Ruský Potok, Topoľa, Uličské Krivé a Jalová.

93. Ktorý významný spisovateľ navštívil uličskú dolinu a v ktorej knihe o nej píše?

Bol to slovenský spisovateľ Ladislav Mňačko. Napísal o nej knihu „Kde končia prašné cesty“.

94. Ktorý významný rodák – filozof, profesor na univerzite, prekladateľ, básnik – sa narodil v obci Zboj? Čo pripomína jeho osobnosť?

Je to Peter Lodij, jeho osobnosť pripomína pamätná tabuľa na budove obecného úradu, po ňom je pomenovaný tradičný miestny folklórny festival – Festival Petra Lodija.

95. Z územia NP Poloniny pochádza veľa umelcov – spisovateľov, výtvarníkov, hercov. Vymenujte aspoň štyroch.

Napríklad básnik Peter Lodij zo Zboja, spisovateľ Alexander Duchnovič z Topole, maliar Orest Dubay z Veľkej Poľany, básnik Ján Kolinčák zo Stariny, básnik Milan Regula z Príslopa, rezbár Štefan Hunčár z Runiny, herečka Mária Korbová z Runiny, spisovateľka Mária Maľcovská z Ruského Potoka.

... ešte na záver:

96. Prečo bol v našom regióne v roku 2010 vyhlásený Park tmavej oblohy Poloniny?

Lebo toto územie je najtmavším miestom na Slovensku, s výbornými podmienkami na pozorovanie nočnej oblohy.

97. Koľko obcí sa nachádza v súčasnosti v ochrannom pásme NP Poloniny. Vymenuj aspoň štyri.

V ochrannom pásme sa nachádza 10 obcí: Jalová, Príslop, Topoľa, Runina, Ulič, Kolbasov, Ruský Potok, Uličské Krivé, Zboj, Nová Sedlica.

Osobnosti

87. Ako sa volá najznámejší „poloninský“ rozprávkar a z ktorej dediny pochádza?

Bol to jednoduchý roľník, ktorý mal veľký rozprávačský talent - Michal Pustaj, rodák z obce Zboj.

88. Kto bol Alexander Duchnovič a kde sa narodil?

A. Duchnovič sa narodil v obci Topoľa. Je to najvýznamnejšia rusínska osobnosť kultúrneho a národného života Rusínov v 19. storočí. Okrem mnohých diel napísal prvý rusínsky šlabikár.

89. Kto bol Orest Dubay a z ktorej obce pochádza?

Orest Dubay bol akademický maliar – jeden z najvýznamnejších slovenských grafikov 20. storočia. Narodil sa vo Veľkej Poľane.

90. Ktorý súčasný významný cirkevný činiteľ pochádza z územia NP Poloniny?

Biskup Milan Chatur, pochádza z Veľkej Poľany.

91. Podľa koho je nazvaná lokalita Medová baba pri obci Nová Sedlica?

Medová baba bola obyčajná žena - Žofia Matášovská, ktorá prišla žiť a pracovať spolu so svojim manželom z Poľska na toto miesto, asi 8 km od Novej Sedlice. Preslávila sa predovšetkým svojim kvalitným medom, ktorý vyvážala do celého bývalého Československa.

92. Prečo lokalita pri obci Nová Sedlica nad Medovou babou dostala pomenovanie Grófske chyžky?

Kedysi tu stála poľovnícka chata, dom pre služobníctvo a koniareň, ktoré dala postaviť grófka Leopoldina Serenyová z Luháčovic na Morave – vtedajšia vlastníčka lesov.

Príroda

1. Kedy bol vyhlásený NP Poloniny?

NP Poloniny bol vyhlásený 1. 10. 1997 nariadením vlády SR.

2. Opíš logo NP Poloniny.

Logo národného parku má trojuholníkový tvar, čo symbolizuje polohu územia v poľsko-slovensko-ukrajinskom trojhraníčí. Vo vnútri loga je silueta vlka dravého a čemerice purpurovej ako najcharakteristickejších predstaviteľov flóry (rastlinnej ríše) a fauny (živočíšnej ríše) národného parku. Nad siluetou čemerice je znak MAB, ktorý symbolizuje, že územie je zaradené do siete medzinárodných biosférických rezervácií – Človek a biosféra.

3. Ako sa nazývajú najprísnejšie chránené časti územia NP Poloniny?

Sú to maloplošné chránené územia, medzi ktoré patria národné prírodné rezervácie (NPR), prírodné rezervácie (PR) a prírodné pamiatky (PP).

4. Aké stupne ochrany platia na maloplošných chránených územiach NP Poloniny?

Na maloplošných chránených územiach NP Poloniny platí 4. alebo 5. stupeň ochrany.

5. Koľko národných prírodných rezervácií sa nachádza v NP Poloniny?

Vymenuj aspoň štyri.

V NP Poloniny sa nachádza 7 národných prírodných rezervácií. Sú to: NPR Stužica, NPR Jarabá skala (Riaba skala), NPR Pľaša, NPR Rožok, NPR Havešová, NPR Stinská a NPR Pod Ruským.

6. Koľko prírodných rezervácií sa nachádza v NP Poloniny? Vymenuj aspoň štyri.

V NP Poloniny sa nachádza 15 prírodných rezervácií. Sú to: PR Šípková, PR Udava, PR Veľký Bukovec, PR Gazdoráň, PR Bahno, PR Borsučiny, PR Roztoky, PR Uličská Ostrá, PR Hlboké, PR Borsukov vrch, PR Bzana, PR Ruské, PR Stinská slatina, PR Grúnik, PR Stružnická dolina.

7. Ako sa nazýva najvyšší bod NP Poloniny a akú má výšku?

Kremenec, 1210 m n. m.

8. Ako sa nazýva veľkoplošné chránené územie - predchodca dnešného NP Poloniny? V ktorom roku bolo toto územie vyhlásené?

Je to Chránená krajinná oblasť Východné Karpaty. V roku 1977.

9. Aké základné funkcie plní národný park ?

Každý národný park plní dve základné funkcie – funkciu ochrany prírody na záchranu vzácnej prírody a biodiverzity územia parku a funkciu rekreačno-poznávaciu pre návštevníkov parku.

10. Aký význam má návštevný poriadok NP?

V návštevnom poriadku sú vymedzené zásady pohybu a pobytu na území národného parku, ktoré musí návštevník tohoto územia dodržiavať.

11. Ako sa volá a kde sa nachádza najväčší slovenský prales? Nad ktorou obcou?

Najväčším slovenským pralesom je Stučica, ktorá sa nachádza na území NP Poloniny nad obcou Nová Sedlica.

12. V ktorom roku a pod akým názvom boli zapísané prvé lokality NP Poloniny v Zozname svetového dedičstva UNESCO?

V roku 2007. Pod názvom Karpatské bukové pralesy.

*„Ak sa stínajú lesy, ak sa znečisťujú rieky,
jedovatými odpadmi, ak sa do vzduchu vypúšťajú
sadze a prach, potom nám budovanie polikliník
málo pomôže.“*

Marietta Šagiňánová

83. V ktorej obci sa nachádza jediná kaplnka v NP Poloniny. Kto ju postavil?

Nachádza sa v obci Uličské Krivé. Postavil ju pravoslávny mních Ignatij Čokina podľa vzoru mníchov z hory Athos.

84. Akým nárečím rozprávajú pôvodní obyvatelia NP Poloniny? Aké písmo využívajú vo svojom jazyku, ktorý bol v roku 1995 kodifikovaný/uzákonený.

Rozprávajú rusínskym nárečím. Rusínsky jazyk na svoje grafické vyjadrenie (písmo) používa azbuku.

85. V ktorej vysídlenej obci sa nachádza jediná ruina murovaného kostola na území NP Poloniny? Ako bola poškodená?

Nachádza sa na území vysídlenej obci Veľká Poľana. Poškodená bola počas bojov I. svetovej vojny.

86. Čo v súčasnosti zahŕňa areál Grófskych chyžíek?

Sú to Leopoldina poľovnícka chata, rybník na Mlákach a lúka Medovej baby.

*„Individuálne, každý z nás dokáže len málo.
Spolu môžeme zachrániť svet.“
Denis Hayes*

13. Ktoré štyri lokality na území NP Poloniny sú v súčasnosti zapísané v Zozname svetového dedičstva UNESCO?

Jedná sa o lokality Havešová, Rožok, Stuzica a Udava.

14. Svetové prírodné dedičstvo tvorené karpatskými bukovými pralesmi bolo postupne rozšírené (v rokoch 2011, 2017 a 2021). Dnes ho tvorí 18 krajín Európy. Pod akým názvom?

Pod názvom „Staré bukové lesy a pralesy Karpát a iných regiónov Európy“.

15. V ktorom kraji a v ktorom okrese sa rozprestiera NP Poloniny?

Rozprestiera sa v prešovskom kraji, v okrese Snina.

16. Podľa koho je pomenovaný prvý náučný chodník v NP Poloniny, ktorý sa nachádza v Uličí?

Náučný chodník v Uličí je pomenovaný podľa Ing. Miroslava Poliščuka - zakladateľa prvej dobrovoľnej ochrárskej organizácie na území celého Východného Slovenska.

17. Čím je známy Mergancov kameň v Uličí? Komu bol postavený?

Tzv. Mergancov kameň je v skutočnosti pamätník lesníkovi Rudolfovi Mergancovi, ktorého zastrelil pytlík. K tomuto miestu vedie školský náučný chodník.

18. Vymenuj aspoň tri biosférické rezervácie, ktoré sú súčasťou programu MAB (Človek a biosféra).

BR Východné Karpaty, BR Slovenský kras, BR Tatry a BR Poľana. Všetky štyri biosférické rezervácie sú chránenými územiami (NP Poloniny, NP Slovenský kras, Tatranský národný park, Chránená krajinná oblasť Poľana).

76. Aká národná kultúrna pamiatka, ktorá sa nachádza na území NP Poloniny, bola obnovená v roku 2020? V ktorej obci sa nachádza?

Ide o roľnícky drevený domček zo začiatku 20. storočia známy pod názvom „Domček deduška Večernička“, ktorý sa nachádza v Novej Sedlici.

77. Ako sa volá menšia stavba tradičnej miestnej architektúry v NP Poloniny – dnes symbol NP? Na čo slúžila?

Je to tzv. oboroh, ktorý slúžil na uskladnenie sena pre dobytok.

78. Ktoré stavby sú vrcholom ľudového umenia obyvateľov územia NP Poloniny? Čím sú zaujímavé?

Vrchol ľudového umenia predstavujú drevené kostolíky – cerkvi. Boli stavané bez použitia jediného klinca. Patria medzi národné kultúrne pamiatky Slovenska.

79. V ktorých obciach na území NP Poloniny sa zachovali drevené cerkvi dodnes?

Drevené cerkvi sú dodnes zachované v obciach: Uličské Krivé, Ruský Potok, Topoľa, Jalová.

80. Ktorá je najstaršia drevená cerkev v území NP? A komu je zasvätená?

Je to cerkva sv. Michala archanjela zo 17. storočia v obci Topoľa.

81. Z ktorých obcí NP a kde boli prenesené drevené kostolíky?

Drevený kostolík z obce Zboj bol prenesený do Skanzenu v Bardejovských kúpeľoch a z obce Nová Sedlica do Skanzenu v Humennom.

82. Ako sa volajú obrazy v drevených cerkvách? Ako sa volá stena, na ktorej sú umiestnené obrazy?

Obrazy v drevených cerkvách sa nazývajú ikony. Stena, na ktorej sú umiestnené ikony, sa volá ikonostas.

Etnografia a kultúra

70. Čo symbolizuje Beskydský panteón? Kde sa nachádza?

Ide o symbolický cintorín známych osobností spod Polonín. Nachádza sa pri hlavnej cestnej komunikácii Stakčín – Ulič na „jalovskej“ križovatke.

71. Koľko známych osobností má čestné miesto v areáli Beskydského panteóna? Vymenuj aspoň tri.

V areáli sa nachádza 8 balvanov a každý obsahuje informačnú tabuľu s popisom jednej osobnosti. Sú to tieto osobnosti: Alexander Duchnovič, Peter Lodij, Fedor Hlavatý, Michal Pustaj, Egon Ervin Kisch, Juraj Kolinčák, Ladislav Mňačko, Ignatij Čokina (Ján Čokina).

72. Aký netradičný skanzen sa nachádza na území NP Poloniny? V ktorej obci?

Ide o miniatúry drevených kostolíkov, ktoré sú vystavené v historickom parku v Uliči.

73. Kto je legendárnym ochrancom hôr NP Poloniny?

Ochrancom hôr v Poloninách je starý „Did Beskyd“.

74. Ako sa nazýva pútnické miesto nad obcou Runina? Čím je známe?

Sú to tzv. „Tri studničky“. Vodu z týchto studničiek miestni obyvatelia považujú za liečivú, pretože na tomto mieste údajne došlo k zjaveniu Panny Márie.

75. K akej etnickej skupine radíme pôvodných obyvateľov žijúcich v NP Poloniny?

Pôvodných obyvateľov radíme k Rusínom, k etnickej skupine Bojkov.

19. Aké je geologické zloženie NP Poloniny?

Územie je budované výlučne flyšovými horninami.

20. Čím je známy najvyšší bod NP Poloniny?

Kremenec je najvýchodnejším bodom Slovenska. Miesto, kde sa stretávajú hranice troch krajín – Poľska, Slovenska a Ukrajiny.

21. Čo sú tzv. marmarošské diamanty? A kde sa nachádzajú?

Priehľadná odroda kremeňa, presnejšie krištáľu. Nachádzajú vo flyšových menilitových vrstvách. Najbohatšie ložiská sa nachádzajú v okolí Uliča a Stariny.

22. Koľko percent územia NP Poloniny zaberajú lesné ekosystémy? Aké lesy sa v NP Poloniny vyskytujú?

Lesné ekosystémy zaberajú 80% územia NP Poloniny. Sú to to predovšetkým bukové a jedľovo-bukové lesy.

23. Ako sa nazýva prestížne ocenenie, ktoré bolo udelené NP Poloniny v roku 1998? Ktorému územiu na Slovensku ešte bolo udelené?

Je to Diplom Rady Európy. Toto medzinárodné ocenenie za prírodné hodnoty územia a ich dobrú starostlivosť je na Slovensku udelený dvom územiám: NP Poloniny a Dobročský prales v CHKO Poľana.

24. Slovensko-poľský hraničný hrebeň je rozvodnicou dvoch morí. Akých?

Baltské more a Čierne more.

25. Ako sa nazýva a kde sa nachádza najvýdatnejší minerálny prameň na území NP Poloniny?

Najvýdatnejším minerálnym prameňom je tzv. Kyslá voda v obci Zboj.

26. Ktoré sú najvýraznejšie skalné steny na území NP Poloniny a ako vznikli?

Najvýraznejšie skalné steny sa nachádzajú pod Riabou skalou (slovensko-poľské pohraničie) a Stinskou (slovensko-ukrajinské pohraničie). Vznikli pri zosuvoch časti horských hrebeňov.

27. Kde sa nachádza jediný flyšový vodopád v NP Poloniny a ako sa nazýva?

Nachádza sa pri obci Runina, neďaleko židovského cintorína. Nazýva sa Runinský vodopád.

28. Čo sú to „poloniny“?

Slovo „polonina“ je ukrajinského pôvodu a je medzinárodne uznané pre pomenovanie horských lúk nad hornou hranicou lesa, čiže vo výške viac ako 1000 metrov v oblasti Východných Karpát.

29. V okolí ktorých vrchov sa nachádzajú najkrajšie poloninské lúky? Vymenuj aspoň tri.

Najkrajšie poloninské lúky sa nachádzajú v okolí vrchov Pľaša, Ďurkovec, Riaba skala, Kamenná lúka a Stinská.

30. Ako sa nazývajú druhy rastlín, ktoré rastú na Slovensku len v NP Poloniny? Vymenuj tri z nich.

Sú to východokarpatské druhy, napríklad hadomor ružový, iskerník karpatský, mliečnik Sojakov, fialka dácka.

31. Ktorý živočích žije vo voľnej prírode v rámci Slovenska iba na území NP Poloniny? Čím je výnimočný?

Takýmto živočíchom je zubor hrivnatý. Je to najväčší voľne žijúci živočích na území Slovenska.

69. Z ktorej dediny vedie prvý turistický chodník na území NP Poloniny? Na ktorý známy vrch vedie?

Vedie z dediny Nová Sedlica. Na vrch Kremenec – najvyšší vrch národného parku.

32. Uved'te rodové a druhové mená štyroch šeliem, ktoré žijú na území NP Poloniny.

Rys ostrovid, vlk dravý, medveď hnedý, mačka divá.

33. Uved'te rodové a druhové mená štyroch vzácných dravých vtákov, ktoré hniezdia na území NP Poloniny.

Napríklad: orol skalný, hadiar krátkoprstý, hája červená, hája tmavá, pôtik kapcavý, kivičok vrabčí, sova lesná.

34. Uved'te rodové a druhové mená aspoň dvoch zástupcov ohrozených kruhoustnic, respektíve rýb, ktoré žijú na území NP Poloniny?

Mihul'a potiská, hrúz Kesslerov, plž zlatistý.

35. Aký vzácny a zákonom chránený hmyz sa vyskytuje na malej lokalite v katastrálnom území obce Hostovice? Uved' aspoň rodové a druhové meno jedného zástupcu.

Ide o druhy denných motýľov – modráčikov. Vyskytuje sa tam modráčik čiernoškvrnný, modráčik Rebelov, modráčik horcový.

36. Uved'te rodové a druhové mená aspoň štyroch netopierov, ktoré žijú na území NP Poloniny.

Napríklad: netopier pobrežný, netopier vodný, netopier brvitý, netopier veľký, podkovár veľký, večernica malá, netopier Brandtov.

37. Uved'te rodové a druhové mená aspoň štyroch chrobákov, ktoré žijú na území NP Poloniny.

Napríklad: fúzač alpský, roháč obyčajný, bystruška medená, bystruška zlatomedená, bystruška potočná, majka fialová.

38. Uved'te rodové a druhové mená aspoň štyroch vtákov (nedravcov), ktoré hniezdia na území NP.

Napríklad: ďateľ bielochrbtý, tesár čierny, penica jarabá, rybárik riečny, muchárik bielokrký, muchárik malý, žltouchvost hôrny, jariabok hôrny, kolibkárík čipčavý, lelek lesný, ľabtuška vrchovská, chriaštel' poľný.

39. Uved'te rodové a druhové mená aspoň štyroch vzácných obojživelníkov, ktoré žijú v NP Poloniny?

Napríklad: mlok bodkovaný, rosnička zelená, ropucha bradavičnatá, skokan zelený, skokan hnedý, salamandra škvrnitá, kunka žltobruchá.

62. Kde sa nachádza známy hrob padlého vojaka v II. svetovej vojne na území NP Poloniny?

Tento hrob sa nachádza na slovensko-poľskej štátnej hranici nad obcou Nová Sedlica. Je tam pochovaný dôstojník a letec Peter Gladyš.

63. V akej obci sa nachádza najväčší židovský cintorín na území NP Poloniny? Koľko náhrobných kameňov sa zachovalo?

Nachádza sa v obci Topoľa a zachovalo sa približne 40 náhrobných kameňov.

64. Kde sa nachádza najväčší pamätník z II. svetovej vojny na území NP?

Nachádza sa v katastri bývalej obce Ruské pod Ruským sedlom.

65. Akú udalosť nám pripomína pamätná tabuľa na Obecnom úrade v Kolbasove?

Pamätná tabuľa nám pripomína tragickú udalosť zavraždenia 11 Židov banderovcami v roku 1945.

66. V ktorých rokoch bola budovaná vodná nádrž Starina? Prečo bola postavená?

VN Starina bola budovaná v rokoch 1981 – 1987. Postavili ju z dôvodu nedostatku pitnej vody na Východnom Slovensku.

67. Aké sú technické parametre VN Starina?

Rozloha vodnej hladiny je 311 ha, objem VN Starina je 60 mil. m³ (kubických), výška hrádze je 50 m.

68. Koľko obcí bolo v súvislosti s výstavbou VN Starina vysídlených? Vymenuj aspoň štyri.

Vysídlených bolo 7 obcí, a to: Dara, Starina, Ostružnica, Zvala, Smolník, Veľká Poľana a Ruské.

57. Čím je v súvislosti s I. svetovou vojnou známa obec Osadné?

V obci Osadné sa nachádza krypta s pozostatkami vojakov padlých v bojoch I. svetovej vojny. Krypta sa nachádza pod pravoslávny chrámom, je tam uložených 1 025 ostatkov vojakov.

58. Kde sa nachádzajú najznámejšie pozostatky bojov II. svetovej vojny? O aké pozostatky ide?

Nachádzajú sa v obci Ulič, neďaleko slovensko-ukrajinskej hranice. Sú to pozostatky vojenských bunkrov, zákopy a strelnice, ktoré boli súčasťou Arpádovej línie.

59. Čím je známe Ruské sedlo nad vysídlenou obcou Ruské?

V minulosti tam bol hraničný priechod s Poľskom. Viedla tadiaľ stará kamenná obchodná cesta z Michaloviec až do Poľska - známa ako Porta Rusica – stavaná koncom 19. storočia. V súčasnosti tam vedie náučný chodník a cyklotrasa.

60. Ktorému štátu patrilo územie NP Poloniny v rokoch 1939 – 1944?

Celé územie národného parku, okrem časti nad Osadným, bolo v období II. svetovej vojny okupované horthyovským Maďarskom.

61. Aká obec bola v II. svetovej vojne na území NP Poloniny oslobodená ako prvá? V ktorom roku bola oslobodená?

Prvou oslobodenou obcou bola obec Runina v roku 1944.

„Poznávajme kraje svoje – a poznáme samých seba.“

Andrej Kmeť

51. Vymenuj aspoň dve obce, v ktorých sa v minulosti nachádzali kaštiele. Zachovali sa nejaké?

Kaštiele sa nachádzali v obciach: Ulič, Zboj, Topoľa, Ruský Potok. Žiaden z nich sa nezachoval.

52. Ako sa volá jediná fungujúca úzkokoľajka, ktorá sa nachádza v Poľsku, nad obcou Osadné? Na čo sa v súčasnosti využíva?

Ide o tzv. Bieščadskú úzkokoľajku. Je turistickou atrakciou, prepravuje ľudí. Jej zastávka Balnica sa nachádza takmer priamo na slovensko-poľskej štátnej hranici.

53. Čomu ľudia hovorili „huty“ a kde na území NP Poloniny sa nachádzali?

Hutami nazývali sklárne. Na území NP Poloniny sa nachádzali dve: v doline Chotinka pri obci Stakčín a v Runine.

54. V blízkosti obce Zboj sa v roku 1866 udiala zvláštna udalosť. Aká?

Nad obcou Zboj spadol obrovský meteorit - najväčší v Európe. Najväčší úlomok (550 kg) je uložený vo Viedenskom múzeu. Informácie o ňom i maketa meteoroidu sa nachádzajú v obci Zboj.

55. Čím je známy vrch Predný Hodošík? Nad ktorou obcou sa nachádza?

Na vrchu Hodošík sa nachádza najvyššie položený cintorín z I. svetovej vojny na Slovensku. Nachádza sa nad bývalou obcou Veľká Poľana.

56. Ktorý slávny spisovateľ počas I. svetovej vojny bojoval na území NP Poloniny a svoje zážitky opísal v knihe Vojakem Pražského sboru?

Bol to Egon Ervin Kisch – známy pod menom „zúrivý reportér“.

*„Beda, kto v mori vidí iba vodu,
kto nepočuje nemú prírodu,
kto v skalách vidí iba skaly.“*

Andrej Sládkovič

História

40. Kedy a na základe akej kolonizácie došlo k trvalému osídľovaniu NP Poloniny?

Osídlenie územia NP Poloniny sa uskutočňovalo na základe tzv. valašskej kolonizácie pastiersko-roľníckym ľuďom v písomnostiach označovaným „Ruthéni“ (Rusíni) koncom 14. a začiatkom 15. storočia.

41. Aké najstaršie predhistorické pamiatky/predmety o existencii človeka v NP Poloniny existujú?

Z mladšej doby kamennej pochádzajú nálezy medených nástrojov a zlatých ozdôb z obce Ulič. Z doby bronzovej pochádza nález bronzovej tuľajky zo Stakčína.

42. Ako sa nazývala obec, ktorá sa kedysi nachádzala medzi obcami Runina a Ruské? V súčasnosti tadiaľ prechádza turistický chodník.

Zaniknutá obec sa nazývala Smerekovica.

43. Ako sa nazývala najznámejšia zbojnícka družina, ktorá pôsobila aj na území NP Poloniny? Odkiaľ bol jej kapitán?

Bola ňou družina Fedora Hlavatého, kapitán Fedor Hlavatý pochádza z Ruskej Volovej. Pôsobila v rokoch 1491-1493.

44. Aká zaujímavá pamiatka ostala po najznámejšej zbojníckej družine, ktorá pôsobila na území NP Poloniny?

Najvýznamnejšou pamiatkou z jej činnosti je tzv. Bardejovský výhražný list. Tento list z roku 1493 zbojnícka družina adresovala mestu Bardejov. Vyhrážala sa vypálením mesta – odplata za popravu svojich členov.

45. Ako sa nazývala a čím sa preslávila zbojnícka družina, ktorá pôsobila pri vysídlenej obci Ruské?

Známa je zbojnícka družina Fedora Fakaša z Ruského. Je známa legendárnym prepacom šľachtického dvora v Borini (dnešná Ukrajina). Samotného kapitána pri prepade zlapali a v poľskom Sanoku popravili.

46. Aký zvláštny poklad našiel občan Savarij? V ktorej obci bol poklad nájdený a kde je vystavená časť pokladu?

Občan Savarij našiel krčah s 1200 striebornými mincami. Poklad bol nájdený v obci Topoľa. 200 mincí je vystavených vo Vihorlatskom vlastivednom múzeu v Humennom.

47. Ktorý známy rod vlastnil spočiatku dediny a majetky na území NP Poloniny?

Bol to rod Drugethovcov.

48. Ktorý cirkevný rod najdlhšie pôsobil na území NP Poloniny? Kde sa nachádza malé múzeum, ktoré je tomuto rodu venované?

Bol to rod Duchnovičovcov, ktorý pôsobil v obci Topoľa.

49. V ktorých obciach sú písomne doložené najstaršie školy?

Najstaršie školské budovy sa dnes nachádzajú v obciach Zboj a Topoľa.

50. Na aký účel sa v minulosti využívala kamenná budova v obci Zboj. Čo sa v nej nachádza v súčasnosti?

V kamennej budove v centre Zboja bola v minulosti zriadená škola, neskôr slúžila aj na iné účely – kino, pobočka Bardejovského JAS-u. V súčasnosti je v tejto budove zriadené Múzeum školy.

